

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΦΩΤΕΑΣ:
ΕΝΑΣ ΕΥΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

*Όσο πιο παλιούς Προλόγους παρουσιάζουμε
τόσο πιο πολύ μέλλον αγκαλιάζουμε...
Π.Φ.*

Όταν μου τέθηκε, κυρίες και κύριοι, ο όρος να περιστραφεί η ομιλία αυτή γύρω από κάποια ιδέα, κάποιον στοχασμό του τιμώμενου Παναγιώτη Φωτέα, το θεώρησα αυτονόητο και δίκαιο. Συγχρόνως και αρκετά εύκολο. Από τόσο συγγραφικό πλούτο του αείμνηστου φίλου και συνοδοιπόρου – τουλάχιστον στις σελίδες της ιστορικής «Ευθύνης» και της «Κυπριακής Μαρτυρίας», περιοδικά στα οποία συμπορευθήκαμε επί πολλά χρόνια, μα και των βιβλίων του ή των πάντα μεστών ομιλιών του – θα ήταν πολύ απλό να επιλέξω κάτι. Κι όμως, όταν άρχισα να ξεφυλλίζω και να «σκαλίζω» ξανά, με κατέλαβε πανικός: τι να πρωτοδιαλέξω και τι να παραβλέψω!

Εντέλει, από όλες τις πιο πάνω πηγές προτίμησα κάτι άλλο: Μια συνέντευξη του σε συντροφιά φοιτητών με την ονομασία (γεύσης γλυκόπικρης εν προκειμένω, αφού αφορά τη χρονιά και, μάλιστα, τις ημέρες της εκδημίας του) «Ελπίδα '98» και δημοσιευμένη στην «Ευθύνη». Την επέλεξα για τον αυθορμητισμό των απαντήσεων και για τα πολλαπλά σοκ –για μένα ευχάριστα, αλλά που θα έφεραν και μορφασμούς αποδοκιμασίας σε αρκετούς «αυτιστικούς» στις ιδέες και «μύωπες» στην κρίση αναγνώστες...

Ο Φωτέας στο δίλημμα «φιλελεύθερος ή σοσιαλιστής» δηλώνει καταστατικά «ριζοσπάστης» και εξηγεί αιφνιδιάζοντας: «Δηλαδή, ένας μονήρης άνθρωπος που τον χτυπάνε όλοι επειδή τους χτυπάει. Στον δικό μου ριζοσπαστισμό υπάρχει μια δόση αναρχισμού!» Καταθέτει τον θαυμασμό του για τις μορφές και το μεγαλείο πνεύματος του Κωνσταντίνου Τσάτσου, του Παναγιώτη Κανελλόπουλου και του Ιωάννη Συκουτρή, από τους οποίους αντλεί τη «γαλήνια ελληνικότητα», ενώ εκφράζει την εκτίμησή του και για τον Κορνήλιο Καστοριάδη. Από προσωπικότητες της παγκόσμιας πολιτικής σκηνής απαντά ότι τον επηρέασε ο Ντε Γκωλ «για το ήθος του» και ο Τσε Γκεβάρα, παρακαλώ, «για τη θυσία και το όνειρο»! Παράλληλα, δηλώνει ότι μετά τον ελληνικό συλλογικό ψυχισμό τού ταιριάζει ο λατινοαμερικάνικος....

Οι συνομιλητές του απορούν σε κάθε σχεδόν τοποθέτησή του εγκαλώντας τον για αντιφάσεις. Ωστόσο, εκείνος δε διστάζει να «προκαλεί»: Διαγιγνώσκει βαρβαρότητα στα καθεστώτα του «υπαρκτού σταλινισμού», αλλά παράλληλα αποκηρύσσει με βδελυγμία και τον «αρπακτικό καπιταλισμό ως δύναμη σατανική» καταγγέλλοντας τους «κερδοσκόπους, τους αποκρυφιστές των ελβετικών τραπεζών, τους επενδυτές του φρέσκου αέρα, τους ερπετοειδείς ακόλουθους και παχύμισθους της κάθε εξουσίας». Μάλιστα, διακηρύσσει ξάστερα τη θέση του και κατά της Ευρώπης του Μάαστριχτ: «Είμαι με την Ευρώπη των δημιουργών και όχι των τραπεζιτών. Είμαι με την Ευρώπη του Λόγου και όχι της Λογιστικής».

Αυτή η πολιτική φιλοσοφία συνάδει και με την ομολογιακή σχέση του με την Ορθοδοξία, την οποία θεωρεί «πάσχουσα, επαναστατική, 'επικίνδυνη' (αν ασκείται) για τα κατεστημένα», καθώς «η δική της αγάπη 'έξω βάλλει τόν φόβον'», είναι δηλαδή «η πιο άφοβη παρουσία μέσα στην ανθρώπινη ιστορία».

Ως αποκορύφωμα, πάντως, του ιδεολογικού του αυτού «μανιφέστου» κρίνω την απάντησή του Φωτέα στο ερώτημα «ποιας εποχής του αιώνα μας νιώθετε ότι είστε παιδί;»: «Του Μαΐου '68, όπως τον βλέπω εγώ» (!) Οι διευκρινίσεις του αποστομωτικές: Τα φαινομενικά αντίθετα «μέσα μου δεν συμφύρονται, συνθέτονται. Αλίμονο αν μια ανθρώπινη ύπαρξη δεν έχει εντός της δυσκολογεφύρωτες αντιφάσεις». Τεκμηριώνει, μάλιστα, τη συναισθηματική του ένταξη στον Γαλλικό Μάη, καθώς «δεν ήταν επανάσταση, αλλά εξανάσταση, δεν είχε σχεδιασμό, αλλά αυθορμητισμό».

Στο ίδιο πλαίσιο, ο σπουδαίος διανοητής χαρακτηρίζει με αξιοθαύμαστη πολιτική και ψυχολογική εμβρίθεια τον εαυτό του «επαναστατικό και όχι επαναστάτη». Μεταφέρω κατά λέξη: «Ο

επαναστάτης μπορεί να είναι εφ' άπαξ και παίρνοντας την εξουσία να μεταβληθεί σε τύραννο. Ο επαναστατικός είναι επαναστάτης κάθε μέρα, στην σύγκρουση με τα προβλήματα της ιερής και δύσκολης καθημερινότητας του πολίτη. Αυτή είναι και η ουσία της Δημοκρατίας. Δημοκρατία δεν είναι μόνο το πλαίσιο των θεσμών».

Επιτρέψτε μου, αξιότιμε κύριε Δήμαρχε και αγαπητές/-οί αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης, να αντλούμε δυνατά μηνύματα από αυτές τις παρακαταθήκες του ρηξικέλευθου διανοητή και πολιτικού, ώστε να χαράσσουμε με περισσότερη ασφάλεια τον «οδικό χάρτη» της πολιτικής και αυτοδιοικητικής σταδιοδρομίας κάθε εκπροσώπου του ελληνικού λαού. Ας αφουγκραζόμαστε τις γόνιμα επαναστατικές ιδέες ενός οραματιστή μιας πιο ανθρώπινης για τον πολίτη καθημερινότητας ενός σπάνιου «ευπροσώπου» του Έθνους!

ΓΙΑΝΝΗΣ Β. ΚΩΒΑΙΟΣ
Καλαμάτα 19-9-14

***

ΤΟ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΓΙΑΝΝΗΣ Β. ΚΩΒΑΙΟΣ
«ΣΕ Δ' ΠΡΟΣΩΠΟ» (δοκίμια)
Εκδόσεις Νέος Αστρολάβος / Ευθύνη, Αθήνα 2013,
Σελίδες 184

Πρόκειται για το 15^ο βιβλίο του φιλόλογου και συγγραφέα Γιάννη Β. Κωβαίου, στο οποίο περιλαμβάνει δοκίμια σύγχρονου προβληματισμού με επίκεντρο την πρωτότυπη θεωρία του για τη «συνάρθρωση των τριών προσώπων», ευελπιστώντας να εγείρει συζήτηση! Τα περισσότερα είναι κείμενα δημοσιευμένα τα τελευταία χρόνια σε περιοδικά της Ελλάδας και της Κύπρου, τα οποία πραγματεύονται -με λόγο στιβαρό αλλά και ιδιαίτερη καλλιέργεια, με ευθυκρισία αλλά και στοχαστικότητα ή και ποιητικότητα κάποτε- ζητήματα εθνικά, πολιτικά, κοινωνικά, εκπαιδευτικά, πολιτισμικά του Ελληνισμού και του διεθνούς «γίγνεσθαι». Ως εκπαιδευτικό εργαλείο, μάλιστα, εξοπλίζουν τον μαθητή του Λυκείου με ιδέες, επιχειρηματολογία και πλούσιο λεξιλόγιο για το μάθημα της Έκθεσης.